

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korralduse nr 172 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ muutmise seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra, mis lõppes 17. mail 2020. a. COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks kehtestas Vabariigi Valitsus vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud. Nende eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Eriolukorra lõppedes on endiselt oht viiruse edasiseks levikuks.

Korralduse ja seletuskirja on ette valmistanud Riigikantselei ametnikud koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi ametnikega.

2. Selgitused korralduse kohta

Käesoleva Vabariigi Valitsuse korraldusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 16. mai 2020. a korraldust nr 172, nähes ette uued ürituste ja spordivõistluste ning inimeste arvu piirangute leevendused, samuti täiendatakse korraldust haridusvaldkonna tegevustega.

Korraldus kehtestatakse nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõike 6 alusel, arvestades sama paragrahvi lõike 5 punkte 2 ja 3 ning lõikeid 8 ja 9, sest endiselt on viiruse leviku risk väga suur ja selle vähendamiseks on proportsionaalne piirata isikute liikumisvabadust inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi, sh riigi toimepidevuse kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Nimetatud viirusele ei ole praegu toimivat vaktsiini ja efektiivset ravi ning see on kvalifitseeritud uudseks ohtlikuks nakkushaiguseks. *NETS* § 28 lõige 8 annab võimaluse kohaldada uudse ohtliku nakkushaiguse suhtes eriti ohtliku nakkushaiguse meetmeid. Vabariigi Valitsus kehtestab korralduses sätestatud meetmed seetõttu, et *NETS* § 28 lõike 6 alusel on meetmete ja piirangute kohaldamine Vabariigi Valitsuse pädevuses, kui nad toovad kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju. Korralduses esitatud piirangud on kõik suure ühiskondliku ja majandusliku mõjuga.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks. Korraldusega nähakse ette liikumisvabaduse piirangud nakkushaiguse leviku tõkestamiseks.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 47 kohaselt on kõigil õigus ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada. Seda õigust võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata riigi julgeoleku, avaliku korra, kõlbluse, liiklusohutuse ja koosolekust osavõtjate ohutuse tagamiseks ning nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Korraldusega nähakse ette piirangud avalikele kogunemistele, et tõkestada nakkushaiguse levikut.

Eriolukord Eestis lõppes 18. mail ning COVID-19 haigust põhjustava koroonaviirusega nakatunute hulk, haiglaravil ja juhitalval hingamisel olijate arv on haiglate võimekuse piires,

esmise arstiabi kättesaadavus on tagatud, igapäevane uute positiivsete juhtude juurdekasv endiselt langustrendis ning nakkuse levik kontrolli all.

Samas, kuna viiruse efektiivse ravi ja vaktsiini leidmiseni läheb veel aega, saab eriolukorra piirangutest loobuda nii Terviseameti kui ka teadusnõukoja hinnangul järk-järgult, samal ajal jälgides piirangu leevendamise mõju viiruse levikule, mis ilmneb orienteeruvalt 14 päeva jooksul. Korraga kõikidest piirangutest loobumine toob teadlaste hinnangul tõenäoliselt kaasa viiruse senisest ulatuslikuma leviku. Vajadus piiranguid vähendada järk-järgult ning leevenduste mõju jälgida on muu hulgas tähtis seetõttu, et pärast piiravate meetmete lõdvendamist on leitud näiteks Singapuris, Jaapanis, Hiinas ja Lõuna-Koreas uusi nakkuskoldeid ning (taas)kehtestatud piiranguid inimeste liikumisele ning teatud tegevustele.

Punkti 1 alapunktiga 1 tunnistatakse kehtetuks punkti 3 teine lause, milles nimetatakse, et alates 1. juunist 2020. a on toitlustusettevõtted avatud piiranguteta. Lause tunnistatakse kehtetuks õigusselguse mõttes, kuna korralduse punkt 2 reguleerib toitlustusettevõtte teenindussaalis kehtivaid nõudeid. Selle kohaselt peab olema tagatud 2+2 reegli järgimine ja desinfitseerimisvahendite olemasolu.

Punkti 1 alapunktiga 2 muudetakse punkti 4¹, millega on 1. juunist 2020. a ette nähtud piirangud kasiinode ja mänguautomaatide saalide klientidele. Varem kehtestatud piirangu järgi peab teenuse osutaja tagama teenuse osutamise koha kuni 50% täituvuse, kuid mitte rohkem kui 50 inimest. Maksimaalse inimeste arvu piirangut leevendatakse ja seetõttu võib 50% täituvuse korral kliente olla mitte rohkem kui 100. Siiski tuleb endiselt tagada 2+2 reegli ja desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste kohaselt.

Punkti 1 alapunktiga 3 tehakse muudatus punktis 6, millega on kehtestatud nõuded avalike koosolekute pidamisele. Muudatus seondub eelmise punktiga. Kehtiva korralduse järgi peab koosoleku korraldaja 1. juunist 2020. a tagama siseruumides kuni 50% täituvuse ja osalejate arvu kuni 50 inimest. Maksimaalse inimeste arvu piirangut leevendatakse ja seetõttu võib 50% täituvuse korral osalejaid olla kuni 100. Alates 1. juulist 2020. a tuleb jätkuvalt varem kehtestatud korralduse järgi tagada kuni 50% täituvus ja osalejate arv kuni 500 inimest.

Punkti 1 alapunktiga 4 muudetakse kehtiva korralduse punkti 11¹ ja leevendatakse alates 1. juunist 2020. a nõudeid inimeste maksimaalsele arvule avalikes kohtades ning avalikkusele mõeldud üritustel ja koosviibimistel. Muudatus seondub eelmiste punktidega, millega leevendatakse nõudeid inimeste maksimaalsele arvule siseruumides, kui tagatud on 50% täituvus. Siia alla kuuluvad näiteks avalikkusele avatud kinoseansid, etendused, kontserdid ja konverentsid, laadad, festivalid. Kui kehtiva korralduse järgi tuleb avalike ürituste korraldamisel tagada siseruumides kuni 50% täituvus, kuid mitte rohkem kui 50 inimest, siis käesoleva muudatusega tuleb selliste ürituste korraldamisel siseruumides tagada 50% täituvus ja mitte rohkem kui 100 inimest. Lisaks tuleb ürituse korraldajal tagada desinfitseerimisnõuete täitmine Terviseameti juhiste kohaselt.

Punkti 1 alapunktiga 5 täiendatakse korraldust ja leevendatakse nõudeid haridusvaldkonnas, mis osaliselt tulenevad ka eelnevatest punktidest, millega leevendatakse nõudeid inimeste maksimaalsele arvule siseruumides. Haridusasutused on saanud seni õppeasutuse ruumides õpet korraldada kuni 10 õppijaga rühmades, kuid valdavalt on jätkunud distantsõpe. Kuivõrd nii 1. juunist 2020. a kui ka 1. juulist 2020. a on korralduses tulenevalt hinnangust nakkuse leviku riskile sätestatud olulisi leevendusi grupipiirangule või maksimaalsele osalejate arvule avalikel üritustel ning muudele sarnastele tegevustel. Lähtuvalt ei ole ka haridusvaldkonnas

põhjendatud säilitada 10 õppija piirangut. Muudatuse kohaselt on haridusasutuste tegevuse korraldamisel, sh aktuste korraldamisel aluseks 2+2 reegli täitmine, ning maksimaalse täituvuse ja isikute arvu nõuded, mis on kehtestatud korralduse punkti 11¹ alapunktides 1–4 ja punkti 12 alapunktides 1–4 (näiteks alates 1. juunist 2020. a siseruumides mitte enam kui 50% täituvus ja kuni 100 inimest ja välistingimustes mitte enam kui 100 inimest ning alates 1. juulist 2020. a siseruumides kuni 50% täituvus, aga mitte enam kui 500 inimest ning välistingimustes mitte enam kui 1000 inimest, samuti desinfitseerimisnõuete täitmine). Eeltoodu ei tähenda, et haridusasutuste tegevuse korraldamine, sh aktuste korraldamine oleks avalik üritus korrakaitseaduse tähenduses, vaid eesmärk on kohaldada eelviidatud punktide alapunktides sätestatud nõudeid neid uuesti taasesitamata. Nõuete täitmise tagab haridusasutus.

Huviharidusele ja huvitegevusele kohaldatakse 1. juunist 2020. a varem kehtestatud korralduse punkti 16, mille nõuded on sarnased muude haridusasutustele kehtestataivate nõuetega. Alates 1. juulist 2020. a kohaldatakse ka huvikoolidele ja huvitegevuse korraldajatele punktis 14² toodud haridusasutuste nõudeid. Juhul, kui haridusasutustes korraldatakse sporditegevust, treeninguid ning spordi- ja liikumisüritusi, kohaldatakse haridusasutuse tegevusele korralduse punktides 21–23 sätestatud.

Üldhariduskoolid siirduvad valdavalt alates 9. juunist 2020. a suvevaheajale, seega puudutab muudatus eeskätt kutseõppeasutuste, täienduskoolitusasutuste, avatud noortekeskuste ning kõrgkoolide tegevust, samuti kõikide haridusasutuste aktuste korraldamist.

Punkti 1 alapunktiga 6 muudetakse punkti 21 sõnastust, millega on sätestatud kuni 30. juunini 2020. a piirangud välistingimustes toimuvatele spordivõistlustele. Nõudeid spordivõistluste korraldamisele leevendatakse ja lubatakse lisaks välistingimustes võistlustele ka spordivõistluste korraldamist siseruumides. Siseruumides tohib korraldada ainult pealtvaatajateta spordivõistlusi ning neil ei tohi osaleda rohkem kui 100 isikut. See tähendab, et tehakse oluline leevendus spordivõistluste korraldamiseks, mis kehtiva korra järgi ei olnud sisetingimustes juunis lubatud. Kui spordivõistlus korraldatakse välistingimustes, on lubatud viia neid läbi pealtvaatajatega ning võib olla osalejaid (nii võistlejad, pealtvaatajad, kui ka kohtunikud jne) kokku kuni 100 inimest. Võistluse korraldajal tuleb tagada samuti desinfitseerimisnõuete täitmine. Kehtiva korraldusega on toodud ka tingimused spordivõistluste korraldamiseks alates 1. juulist 2020. a ja siis on lubatud kõik spordivõistlused, kui nende korraldaja tagab siseruumides kuni 50% täituvuse, kuid mitte rohkem kui 500 inimest, ja ürituse korraldaja tagab välistingimustes osalejate arvu kuni 1000 inimest.

Korralduse punktiga 2 nähakse ette, et korraldus tuleb massiteabevahendite valdajatel avaldada. Nimetatud nõue tuleneb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõikest 9. Samuti avaldatakse korraldus Vabariigi Valitsuse veebilehel ja Riigi Teatajas.

Korralduse punktiga 3 nähakse ette, et korraldus jõustub allakirjutamisel.

Korraldusega kehtestatakse inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi, sealhulgas riigi toimepidevuse kaitseks vältimatult vajalikud viiruse leviku tõkestamise nõuded, meetmed ja piirangud, samuti tehakse leevendused. Põhjendused ja kaalutlused on esitatud käesolevas seletuskirjas, mis avaldatakse Vabariigi Valitsuse veebilehel.

Viiruse leviku tõkestamise meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korrakaitseaduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha maksimaalne suurus on 9600 eurot. Sunniraha, mille eesmärk on kohustada korralduses

kehtestatud nõudeid, meetmeid ja piiranguid järgima ning tõkestada viiruse levikut, võib määrata korduvalt

Korraldust saab vaidlustada esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras Vabariigi Valitsusele vaide 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.